

UNIVERSITATEA LIBERĂ INTERNAȚIONALĂ DIN MOLDOVA

**Cu titlu de manuscris
C.Z.U.: 338.48:339.9(043.3) = 135.1/S30**

SAVU COSMINA SILVIANA

**IMPACTUL PROCESELOR DE INTEGRARE EUROPEANĂ ȘI
GLOBALIZARE ASUPRA TURISMULUI**

**Specialitatea 521.02
ECONOMIE MONDIALĂ; RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE**

**AUTOREFERATUL
tezei de doctor în economie**

Chișinău, 2015

**Teza a fost elaborată în cadrul catedrei „Business și Administrare, REI și Turism”,
Universitatea Liberă Internațională din Moldova.**

Conducător științific:

ȚÂU Nicolae, doctor habilitat în economie, profesor universitar

Referenți oficiali:

LOBANOV Natalia, doctor habilitat în economie, conferențiar universitar

GURGU Elena, doctor în economie, conferențiar universitar, România

Componenta Consiliului Științific Specializat:

BURLACU Natalia, președinte, doctor habilitat în economie, profesor universitar

ROBU Elena, secretar științific, doctor în economie

TURCOV Elena, doctor habilitat în economie, profesor universitar

CROTENCO Iurii, doctor habilitat în economie, conferențiar universitar

HURLOIU Iulian, doctor în economie, conferențiar universitar, România

PÂRȚACHI Ion, doctor în economie, profesor universitar

Susținerea va avea loc la **18 august 2015**, ora **15:00** în ședința Consiliului Științific Specializat D 34.521.02-06 din cadrul ULIM pe adresa: MD-2012, mun. Chișinău, Vlaicu Pârcălab 52, et. 2, sala 214

Teza de doctor și autoreferatul pot fi consultate în Biblioteca ULIM și la pagina web a CNAA (www.cnaa.md)

Autoreferatul a fost expediat la _____

Secretar științific al Consiliului Științific Specializat

dr. în economie, conf. univ., ULIM

ROBU Elena

Conducător științific,

dr. hab. în economie, prof. univ., ULIM

ȚÂU Nicolae

Autor

SAVU COSMINA SILVIANA

© Savu Cosmina Silvana, 2015

I. REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța problemei abordate. Aspectul caracteristic general al relațiilor economice internaționale contemporane constau în faptul că, deși factorii interni rămân decisivi, performanța economiei naționale depinde într-o mare măsură de participarea la circuitul economic internațional ca parte componentă a economiei mondiale.

Industria turismului ca sector important a relațiilor economice internaționale s-a dezvoltat cu pași rapizi în ultimele decenii, devenind unul dintre cele mai însemnate domenii de activitate în sfera serviciilor, fapt datorat mobilității sporite, dezvoltării infrastructurii și creșterii nivelului de trai al populației.

Turismul s-a constituit ca fenomen complex, căpătând o amploare deosebită în contextul dezvoltării generale a economiei și societății la nivel mondial, remarcându-se atât prin ritmurile înalte de creștere, cât și prin prezența sa în spații geografice tot mai extinse. Cu precădere în țările dezvoltate, condițiile social-economice au determinat schimbări importante ale comportamentului social. În acest context turismul a devenit o nevoie socială.

Turismul reprezintă actualmente sectorul cel mai profitabil și dinamic pentru dezvoltarea unei economii fiind factorul stimulator pentru ridicarea nivelului de trai al populației în numeroase țări ale lumii. Procesele care au loc pe plan mondial se regăsesc și în industria turismului: extinderea și aprofundarea specializării, implementarea de noi tehnologii, concentrarea proceselor de producere.

Automatizarea procesului de producție, industrializarea, urbanizarea, creșterea procesului tehnico-științific și-au pus amprenta în mod diferit asupra proprietăților fiziologice ale organismului uman: a crescut rata mortalității, a scăzut rata natalității, există amenințarea apariției unor noi tipuri de maladii, presiuni crescute ale stresului emoțional, oboseala cronică și fatigabilitatea devenind parte integrantă a procesului vital. Pe fondul acestor procese negative se acordă o importanță din ce în ce mai mare recreării și abordării unui gen de viață sănătos. Astfel că în ultimii ani se observă un procent crescut al populației care acordă o grijă deosebită sănătății, menținerii formei fizice, dar și îmbogățirii spirituale, prin turismul de masă.

Aceste momente confirmă actualitatea temei de cercetare abordată și identifică necesitatea elaborării unor aspecte metodologice și aplicative în domeniul turismului ca parte componentă a relațiilor economice internaționale.

Gradul de studiere al temei de cercetare. Turismul se prezintă ca o activitate economică situată la interferența altor ramuri, ceea ce determină o serie de dificultăți în definirea lui.

Astfel, unele încercări de a defini fenomenul turistic poartă amprenta profesiei celor care le-au formulat. Într-un sens restrâns:

- un economist ar putea susține că turismul este în principal un fenomen cu caracter economic deoarece depinde mult de un anumit nivel al veniturilor;
- un geograf ar afirma că fenomenul turistic este legat în principal de profesiunea sa întrucât el se realizează cu deosebire numai acolo unde clima și relieful o permit;
- sociologul ar explica acest fenomen prin implicațiile vieții citadine;
- psihologul prin senzația de libertate pe care o dau vacanțele etc.

În general, despre turism au fost scrise foarte multe cărți bune precum: Bernea Ernest, Boboc Luminița Ștefania, Bran Florina, Nistoreanu Puiu, Cristureanu Cristiana, Dobrescu Emilian, Glăvan Vasile. De aici apare și necesitatea acestei cercetări, care să evalueze dezvoltarea turismului și modul în care au răspuns la diferite situații cu care s-au confruntat.

Obiectul cercetării este reprezentat de industria turismului din Republica Moldova și România, care constituie suportul elaborării bazelor teoretico-metodologice a impactului proceselor de integrare europeană și globalizare asupra dezvoltării turismului, aplicarea pe bază de calcule a indicatorilor de măsurare a aportului turismului la dezvoltarea durabilă a economiei naționale.

Scopul si obiectivele cercetării îl constituie elaborarea bazelor teoretice și metodologice ale impactului procesului de globalizare și integrare europeană asupra turismului, abordarea conceptului dezvoltării turismului concomitent cu protecția mediului, creșterea calității serviciilor, dar și dezvoltarea durabilă a economiei naționale în contextul globalizării și integrării europene.

Atingerea scopului stabilit în teza de doctorat a determinat formularea și soluționarea următoarelor **obiective**:

- aprofundarea investigațiilor științifice asupra teoriei și conceptelor privind turismul ca fenomen economico-social;
- sistematizarea informației referitor la impactul proceselor de integrare europeană și globalizare asupra dezvoltării turismului la nivel regional și european;
- studierea impactului dezvoltării turismului asupra dezvoltării economice durabile;
- evaluarea impactului implementării proiectelor U.E. de modernizare și dezvoltare a turismului asupra pieței turistice europene și locale;
- evaluarea rolului capacității turismului românesc în valorificarea potențialului deosebit de care dispune țara și posibilitatea de a se adapta exigențelor crescânde ale cererii turistice;
- urmărirea actualizării indicelui de utilizare netă a locurilor de cazare;
- cercetarea evoluției dinamicii sosirilor în hoteluri, înoptrările înregistrate în unitățile de primire turistică și durata medie a șederii într-o locație turistică;

Problema științifică importantă soluționată constă în elaborarea cadrului conceptual al dezvoltării turismului în condițiile integrării europene și globalizării bazate pe implementarea tehnologiilor avansate, identificarea unor instrumente de măsurare a aportului turismului la dezvoltarea durabilă a economiei naționale. Impactul proceselor de integrare europeană și globalizare asupra dezvoltării turismului la nivel național.

Noutatea științifică a tezei cuprinde următoarele elemente:

1. Au fost dezvoltate bazele teoretice și metodologice ale impactului procesului de globalizare și integrare europeană asupra turismului;
2. A fost determinată dintr-o perspectivă multilaterală sinteza problemelor teoretice și premisele istorice ale turismului;
3. A fost abordat conceptual turismul ca fenomen economico-social;
4. Au fost concepute elementele definiției a dezvoltării turismului durabil în condițiile integrării europene și globalizării;
5. A fost determinat rolul și know-how-ul turismului rural în promovarea turismului național și internațional;
6. A fost analizat impactul dezvoltării turismului asupra dezvoltării durabile a economiei naționale;
7. Au fost aplicați, pe bază de calcule, indicatori de măsurare a aportului turismului la dezvoltarea durabilă a economiei naționale care au demonstrat impactul integrării Europene, asupra dezvoltării turismului la nivel național.

Rezultatele științifice înaintate spre susținere, se referă la:

- Dezvoltarea bazelor teoretice și metodologice ale impactului procesului de globalizare și integrare europeană asupra dezvoltării durabile a turismului;
- Identificarea variabilelor care caracterizează impactul proceselor de integrare europeană și globalizare asupra dezvoltării turismului național și regional;
- Investigațiile științifice asupra teoriei și conceptelor privind turismul ca fenomen economico-social;
- Determinarea elementelor definiției a dezvoltării turismului durabil în condițiile integrării europene și globalizării;

- Aplicarea, pe bază de calcule, a indicatorilor de măsurare a aportului turismului la dezvoltarea durabilă a economiei naționale.

Suportul metodologic și teoretico-științific al tezei. Pentru cercetarea și soluționarea problemelor abordate în teză, au fost consultate și analizate mai multe surse bibliografice, consacrate dezvoltării relațiilor economice internaționale și impactului proceselor de integrare europeană și globalizare asupra dezvoltării sustenabile a turismului la nivel internațional, regional și național. În scopul aprofundării cunoașterii acestor probleme au fost studiate lucrările savanților, ce țin de dezvoltarea și creșterea economică prin intermediul sectorului de servicii. Bazele teoretice în domeniile menționate au fost abordate în lucrările savanților internaționali și naționali: Hunziker W., Leville-Nizerole, Kapar, Picard E., Treuler G., Barbu G., Berbecaru I., Botez M., Bran F., Bujoreanu G., Cazes G., Coman G., Cosmescu I., Cristureanu C., Diaconescu C., Dogan Matei, Emilian R., Florescu C., Grofu M., Istrate I., Jivan A., Mărculescu I., Meghișan G., Minciu C., Miron D., Moldovan I., Nistoreanu V., Nichita N., Piere Paz, Roșu A., Snak O., Stânculescu G., Sută-Selejean, Tigu G., Yading R. Interes deosebit a prezentat pentru autor și lucrările savanților din Republica Moldova: Burlacu N., Gribincea A., Crotenco Iu., Platon N., Sava E., Turcov E., Țău N. și alții,

Metodologia de investigație. Realizarea lucrării de față a demarat de la o serie de documentări directe și indirecte de cunoaștere a realității. În acest scop, a fost utilizat arsenalul classic al cercetării bazat pe abordarea sistemică, analiza cantitativă, deducția, comparațiile, îmbinarea concretului logic cu metoda evoluționistă istorică, folosind metodele moderne, dar mai ales abordarea complexă, utilizarea metodelor grafice, figurilor și tabelor pentru redarea completă a fenomenelor și a proceselor economice studiate.

Noutatea și originalitatea științifică a rezultatelor obținute. Au fost dezvoltate bazele teoretice și metodologice ale impactului procesului de globalizare și integrare europeană asupra turismului, de asemenea, a fost determinat rolul și know-how-ul turismului rural în promovarea turismului național și internațional în România.

Implementarea și aprobarea rezultatelor științifice. Rezultatele cercetării cu caracter aplicativ au fost prezentate Ministerului Economiei și Autorității Naționale pentru Turism din România, pentru examinarea și luarea deciziilor de implementare. Ideile de bază, concluziile și recomandările, elaborate în teză, au fost aprobate și recomandate pentru implementate de organizațiile: ANTREC, FPTR, CEDES Cercetare-Dezvoltare, RezEx.

Importanța teoretică și valoarea aplicativă a lucrării constă în definirea conceptului de globalizare, și a integrării europene a dimensiunilor și influențelor acesteia asupra dezvoltării durabile a turismului.

De asemeneaa fost pus în valoare fenomenul de Globalizare identificat prin impactul acestuia asupra turismului, este analizat conceptul de integrare economică, care are ca scop dezvoltarea turismului, concomitent cu protecția mediului și creșterea calității serviciilor, dezvoltarea durabilă a turismului în contextul globalizării și integării economice, unde, în mod special, este cercetat Ecoturismul, ca formă principală de manifestare a turismului durabil. Cercetările efectuate au determinat premisele istorice ale turismului, conceptul turismului, prin definirea turismului, dezvoltarea tipurilor și formelor de turism, organizarea turismului atât la nivel internațional, cât și la nivel național, în care statul are un rol foarte important.

Aprobarea rezultatelor științifice. Rezultatele științifice obținute pe parcursul realizării demersurilor teoretico-aplicative asociate elaborării tezei de doctorat au fost prezentate și discutate în cadrul unor manifestări științifice precum: International Economic Conference proceedings: „Turismul permanent in actualitate”, Teacher’s professional development. Education between reality and challenges, Casa Corpului Didactic Oradea, Oradea 2014; 21st International Business Information Management Association Conference on Vision 2020: Innovation, International

Conference *Challenges of Contemporary Society: Education, Values, Quality and Interdisciplinarity*, de la Josh Jones Publisher, St Monica, SUA, 27-28 iunie 2013; 4th International Conference on Law and Social Order, Universitatea Ovidius, Constanța, 25 aprilie 2014.

Publicații. Demersul teoretico – aplicativ asociat tezei de doctorat se regăsește în 9 lucrări științifice însumând un volum total de 5,8 coli de autor.

Volumul și structura tezei: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 278 titluri, 2 anexe, 133 pagini text de bază 181, 5 figuri, 14 tabele.

Relevanța temei abordate se corelează cu elementele referitoare la originalitate și noutatea pentru domeniul turismului. Astfel, tema este relevantă nu numai din perspectiva domeniului de doctorat, ci și din perspectiva conținutului conectat la necesitățile actuale ale economiei și aplicării aparatului științific specific. Impactul integrării europene și globalizării asupra dezvoltării turismului este analizat în conceptul de integrare economică, care are ca scop dezvoltarea turismului, concomitent cu protecția mediului și creșterea calității serviciilor, dezvoltarea durabilă a turismului în contextul globalizării și integrării economice, unde, în mod special, este cercetat Ecoturismul, ca formă principală de manifestare a turismului durabil.

Cuvinte-cheie: integrare europeană, globalizare, management, marketing, optimizare, sustenabilitate, cercetare cantitativă, dezvoltare durabilă, economie mondială, relații economice internaționale, creștere economică, transfer de tehnologii, sinergie, cluster, strategie globală.

II. CONȚINUTUL TEZEI

Capitolul 1 intitulat „**Sinteza teoretică privind turismul ca fenomen economico-social**”, are, în mod preponderent, un caracter teoretic, sunt cercetate premisele istorice ale turismului, este analizat conceptul turismului, prin definirea turismului, dezvoltarea tipurilor și formelor de turism; precum și organizarea turismului atât la nivel internațional, cât și la nivel național, în care statul are un rol foarte important. Este prezentată la nivel internațional, Organizația Mondială a Turismului.

Din literatura consultată, rezultă primii care au contribuit substanțial la dezvoltarea călătoriilor au fost *vechii greci*, care doreau să înlesnească și să dobândească siguranță pentru vizitarea orașelor îndepărtate, încheind contracte de *vizite prietenești*, reciproce, cu alți oameni care aveau aceeași ocupație, respectiv cu cei care se confruntau cu probleme de aceeași natură – între comercianți, între persoane oficiale, între oameni de cultură, între familii etc. Contractul de *vizite prietenești* reprezenta o posibilitate prin care călătorul își asigura în „străinătatea îndepărtată” locuința (în absența hanurilor cazarea făcându-se la prieteni), întreținerea precum și integritatea fizică, dar și a bunurilor din posesie. Semnul vizibil al vizitei prietenești era un obiect simbolic (*sumbolon*) care se împărțea pe jumătate (cel care pleca în străinătate se legitima cu partea sa din *sumbolon*, ceea ce echivala în oarecare măsură, cu pașaportul și cu viza de astăzi.

Aportul grecilor la dezvoltarea călătoriilor a constat și în *adoptarea banilor monedă*, ceea ce a dus la dezvoltarea comerțului, respectiv la creșterea traficului dintre state. În traficul de călători dintre statele grecești au fost antrenate mase relativ importante de oameni pentru vizitarea „locurilor sfinte”, „băilor curative (într-o primă fază turismul a fost de *factură religioasă și medicală*, aceste două atribute fiind strâns legate) și jocuri festive organizate periodic. Dintre „locurile sfinte”, de cult, putem să amintim Dona și Delfi, spre care se îndreptau pelerinii din toate părțile Greciei pentru a solicita și asculta prezicerile lui Zeus (la Dona) și ale lui Apollo (la Delfi), prin intermediul Pythiei. Evenimentele festive cu o mare participare erau jocurile și întrecerile sportive organizate la fiecare patru ani la Delfi, jocurile hipice din Nemea, Jocurile Istmice organizate în Corint și în

special Jocurile Olimpice organizate în Olympia, ocazii cu care grecii se adunau în număr foarte mare ca să participe sau să asiste la aceste mari evenimente).

În **Imperiul Roman** majoritatea călătoriilor aveau scopuri comerciale, culturale și militare. Sistemul social roman a dat posibilitatea unei păături înguste a societății nu numai să trăiască în lux, ci și să călătorească de plăcere sau pentru îmbogățirea cunoștințelor.

În această perioadă turismul s-a dezvoltat datorită:

- monedei unice pe întregul cuprins al imperiului;
- imperiul era servit de o rețea de drumuri atent planificată și foarte dezvoltată, cunoscută sub numele de *Calea Apiană*, și de asemenea, exista o rețea de canale navigabile;
- greaca și latina au devenit limbile oficiale ale imperiului, care se întindea de la Scoția în vest până la Eufrat în est. Asemănător civilizațiilor elene și romane, și alte civilizații din antichitate au contribuit la apariția și dezvoltarea turismului:

Egiptul a atras încă de la începuturi un număr mare de călători, deoarece beneficia de atracții „turistice” deosebite, precum Farul din Alexandria, care este una din cele 7 minuni ale lumii, piramidele etc. Herodot, vorbește despre călătoriile animate de către femei care dansau și bărbați cântând la fluiere, în timp ce călătorii-spectatori cântau și dansau împreună cu aceștia. La sosirea la destinație se organiza un ospăț festiv, marcat de obicei de sacrificarea unor animale și aducerea de ofrande.

Civilizațiile asiatice au dezvoltat călătoriile de plăcere cu motivații diverse. Astfel, clasa nobilă din Japonia și China călătoreau în timpul verii, împreună cu oaspeții lor, în numeroase regiuni pitorești – Suzhou, Hanzhou etc., având la dispoziție vile și pavilioane de odihnă. Nu lipseau nici mijloacele de recreere, agrement sau chiar tratament, prin masaj terapeutice de mare rafinament. Tot în această perioadă a istoriei, ca factor determinant pentru apariția și dezvoltarea turismului, l-a constituit *Drumul mătăsii*.

Renașterea se caracterizează prin călătoriile motivate de dorința de lărgire a orizontului prin noi experiențe și cunoștințe.

În 1478-1480, sfințirea bisericii „Frauenkirche” din München a atras vizita a 65 de mii de pelerini, iar în cei trei ani, cât au durat ceremoniile, 124 de mii de credincioși au vizitat orașul. Numărul pelerinilor s-a stabilit prin numărarea unor boabe de fasole, fiecare nou sosit trebuind să arunce un bob într-una din urnele așezate la cele patru porți ale orașului. Aceasta a constituit prima operație de strângere a datelor din statistica turismului.

Din secolul XV datează un adevărat record al *package-tour*-lui actual care-și are originea în Veneția. Pentru prețul plătit, călătorul primea transbordările, mâncare, cazare, călătorii cu măgarul, plimbări și bani de mită necesari evitării birocrăției, a formalităților.

Dezvoltarea comerțului din această perioadă, atât a celui interior, dar mai ales a celui internațional, a extins circulația banilor și a dus la transformarea treptată a economiei naturale în economie de piață. Acest proces a primit un impuls uriaș prin descoperirea drumului spre India și America. Între colonii și metropole s-au format și multiplicat fluxurile comerciale care cuprindeau mărfuri, dar și călători.

Revoluția industrială a adus profunde schimbări economice și sociale, mutații în zonele rurale de la o economie bazată pe agricultură la una bazată pe industria de prelucrare și la un mod de viață urban. Această revoluție a introdus, de asemenea, noi utilaje bazate pe motorul cu aburi pentru nave și trenuri, ceea ce a dus la apariția turismului de masă.

Un aport important în evoluția motivației călătoriilor a avut-o scriitorul francez Jean Jacques Rousseau. Marele scriitor a fost și primul „alpinist”, el străbătând munții Alpi, considerați inaccesibili și despre care nu existau mărturii ale altor călători. Despre impresiile sale turistice a relatat cititorilor în opera sa „Confesiuni”. Influenței sale se datorează faptul că oamenii au descoperit plăcerea de a călători spre regiunile muntoase și de a admira natura.

Odată cu dezvoltarea traficului de călători, au primit impuls comunicațiile și industria hotelieră, care începând cu secolul XVIII au cunoscut un ritm foarte alert.

Turismul modern a fost o combinație de dorință, mobilitate și accesibilitate, ceea ce a făcut posibilă existența turismului de masă.

Instituționalizarea turismului pe plan național și organizarea lui în continuare și pe plan internațional au determinat un avânt continuu al acestuia și au făcut, ca prin ritmurile de dezvoltare atinse, turismul să devină, alături de revoluția tehnico-științifică, unul dintre cele mai spectaculoase fenomene ale secolului XX, cu consecințe sociale, economice și umane deosebit de importante. Se poate afirma că, din această epocă, turismul începe să se detașeze ca o activitate economico-socială distinctă.

Trebuie însă menționat că, în majoritatea țărilor, transformarea turismului într-o activitate economico-organizatorică, pe scară națională, s-a produs în ultimele decenii, ceea ce a favorizat apariția și instituirea în sectorul terțiar, cel al prestărilor de servicii, a unor noi ramuri ale economiilor naționale, domenii cunoscute generic sub denumirea de industria turistică.

Deși la începutul noului mileniu acțiunile teroriste, dezastrele naturale, creșterea prețului petrolului, fluctuațiile ratei de schimb valutar sau incertitudinile economice și politice au amenințat serios industria turistică mondială, circulația turistică internațională a continuat ritmul pozitiv de creștere, depășind estimările chiar și a celor mai optimiști specialiști. În anul 2004, după o perioadă de relativă stagnare, curba evoluției circulației turistice internaționale s-a aflat constant în creștere astfel că, în anul 2007 s-a atins cifra de 897,7 milioane sosiri la nivel mondial.

După șocul produs în 2008 și puternica depreciere din 2009, datorate crizei financiare și recesiunii economice, în anul 2010, turismul mondial și-a revenit peste așteptări, atingându-se cifra record de 940 milioane sosiri.

În 2013, numărul turiștilor a crescut la nivel mondial, la aproape 1,1 miliarde la sosiri, regiunile preferate fiind Europa și Asia.

După cum consideră autorul, **conceptual turismul trebuie abordat ca fenomen economico-social**. Importanța tot mai mare pe care a dobândit-o turismul în perioada contemporană a sporit preocupările pentru definirea cât mai exactă și completă a acestui fenomen. Tratarea științifică a activității turistice este condiționată și de necesitatea cunoașterii conținutului – economic și social – al acesteia, mutațiile înregistrate continuu în evoluția turismului impunând readaptarea permanentă a conceptelor cu care se operează.

Caracterizat pe scurt – turismul apare ca un fenomen economico-social specific civilizației moderne, puternic ancorat în viața societății și, ca atare, influențat de evoluția ei. Adresându-se unor segmente sociale largi și răspunzând pe deplin nevoilor acestora, turismul se detașează printr-un înalt dinamism, atât la nivel național cât și internațional. De asemenea, prin caracterul său de masă și prin conținutul complex, turismul antrenează un vast potențial material și uman, cu implicații importante asupra evoluției economiei și societății, asupra relațiilor interumane naționale și internaționale.

Astfel, una dintre cele mai cuprinzătoare definiții date turismului, general acceptată pe plan mondial, este aceea a profesorului elvețian dr. W.Hunziker: *Turismul reprezintă ansamblul de relații și fenomene care rezultă din deplasarea și sejurul persoanelor în afara domiciliului lor, atât timp cât sejurul și deplasarea nu sunt motivate printr-o stabilire permanentă și activitate lucrativă oarecare.*

Paralel cu definirea turismului au existat și preocupări în legătură cu *definirea turistului*. În acest sens, în 1937, s-a acceptat, în cadrul Ligii Națiunilor, definiția conform căreia turistul străin poate fi *o persoană care se deplasează pentru o durată de cel puțin 24 de ore, într-o altă țară, diferită de cea în care se află domiciliul său obișnuit*”.

Această definiție a fost acceptată, în 1950, și de către Uniunea Internațională a Organismelor Oficiale de Turism, care a inclus în categoria turiștilor studenții și elevii care locuiesc temporar în străinătate. Pentru turistul intern, aceasta a adoptat următoarea definiție: *orice persoană care vizitează un loc, altul decât acolo unde are domiciliul său obișnuit, în interiorul țării sale de reședință pentru orice fel de motiv, altul decât acela de a exercita o activitate remunerată și efectuând aici un sejur de cel puțin o noapte (sau 24 de ore), poate fi considerată ca turist național.*

În funcție de locul de proveniență sau originea turiștilor, se distinge: *turismul intern* practicat de populația unei țări în interiorul granițelor naționale; *turismul internațional* rezultat al deplasării persoanelor în afara granițelor țării lor de reședință.

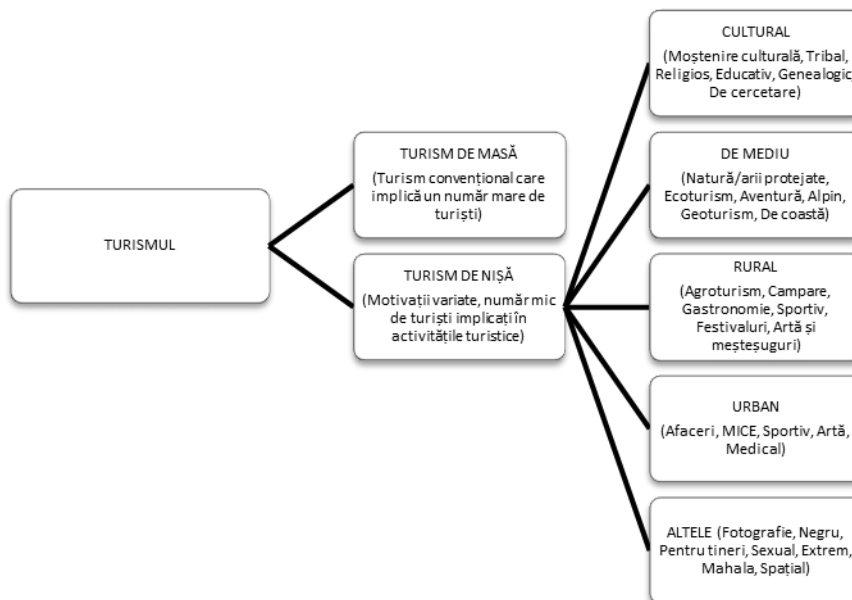

Figura 1.1 Forme de turism

Sursa: [1] Novelli M., *Niche Tourism*, Editura Butterworth Heinemann, Germania, 2005.

Din punct de vedere al periodicității sau frecvenței de manifestare a cererii se distinge: *turism continuu* (permanent) organizat pe întreaga durată a anului calendaristic (de exemplu turism cultural, de afaceri); *turism sezonier* legat de existența anumitor condiții naturale sau evenimente culturale, artistice, sportive. El se grupează în: turismul de iarnă, turismul de vară, turismul de circumstanță (ocazional).

După caracteristicile geografice ale zonelor în care sunt amplasate și de categoria valorilor turistice existente, satele turistice se grupează în: etnofolclorice; de creație artistică și artizanală; peisagistice și climatice; viti-pomicole; pescărești și vânătoarești; pastorale; pentru practicarea sporturilor de iarnă.

Contribuția turismului la dezvoltarea economico-socială. Volumul crescând și complexitatea ofertei de servicii turistice au generat dezvoltarea unei adevărate industrii a călătoriilor și turismului ce reprezintă un element important al creșterii economice atât în țările dezvoltate cât și cele aflate în curs de dezvoltare.

Turismul are un impact considerabil asupra economiilor, societăților și culturilor diferitelor țări de referință. Acțiunea sa se manifestă pe o multitudine de planuri, de la stimularea creșterii economice la ameliorarea structurii sociale, de la valorificarea superioară a resurselor natural-materiale la îmbunătățirea condițiilor de viață. Evident, aportul turismului la progresul economico-social, intensitatea acțiunilor sale diferă semnificativ, de la o țară la alta, în funcție de nivelul său de dezvoltare și de politica promovată față de el.

Pentru a demonstra impactul integrării europene asupra dezvoltării turismului indicatorii de măsurarea a ponderii turismului au fost calculați în dinamică pentru anii 2005 și 2013 până și după integrare, Tabelul 1.

Tabelul 1. Indicatorii de măsurare a ponderii turismului la dezvoltarea economiei naționale

Nr.	Indicatorii de măsurare	2005	2013	Rata creșterii
1	Aportul (ponderea) încasărilor turistice, procent în PIB. (A.î.t.)	3,5	4,12	1,17
2	Ponderea cheltuielilor turistice, procent în totalul cheltuielilor de consum. (P.ch.t.)	6,76	8,62	1,27
3	Ponderea personalului folosit în sectorul turistic față de totalul populației active, procent. (P.p.t.)	5,5	9,1	1,65
4	Aportul turismului, procent în exportul de mărfuri. (A.t.exp.)	3,91	9,7	2,48
5	Ponderea cheltuielilor turistice, procent în importul de mărfuri. (P.ch.t.)	6,5	9,8	1,5

Sursa: Elaborată de autor în baza datelor Institutului Național de Statistică al României.

Tabelul 1. demonstrează că după aderarea la Uniunea Europeană ponderea turismului la nivel național în România s-a dezvoltat cu o rată mai joasă în comparație cu dezvoltarea economiei. PIB-ul la nivel național a crescut cu o rată de 1,9 ori de la cifra de 79,8 în 2005 până la 144,5 miliarde Euro în 2013. În această perioadă aportul (ponderea) încasărilor turistice în PIB a crescut cu 1,17 ori, iar ponderea cheltuielilor turistice în totalul cheltuielilor de consum au crescut 1,27. Ponderea personalului folosit în sectorul turistic față de totalul populației active a crescut 1,65 ori, aportul turismului în exportul de mărfuri a crescut cu 2,48 ori iar ponderea cheltuielilor turistice în importul de mărfuri a crescut cu 1,5 ori.

În opinia autorului, turismul reprezintă o importantă sursă de devize sau de economisire a acestora, ca mijloc de valorificare, în condiții mai avantajoase comparativ cu formele clasice ale exporturilor, a resurselor interne cheltuite pentru producerea unor mărfuri destinate pieței internaționale. Turismul contribuie în acest fel la echilibrarea balanțelor comerciale de plăți.

Prin toate aceste implicații ale turismului în viața economică a unei țări (zone) se poate considera că turismul este un factor de creștere a calității vieții.

Dezvoltarea turismului a atras atenția, încă din perioada interbelică, cercurilor guvernamentale din țări cu potențial turistic, trăgând importante foloase de pe urma acestei activități, dar problema promovării turismului care le aduce atâtea foloase, a fost lăsată în întregime în seama inițiativei private, fără o coordonare pe plan central a eforturilor instituțiilor și firmelor care participau la dezvoltarea turismului (companii feroviare și de navigație maritimă, firme hoteliere, asociații de propagandă, turing-cluburi etc).

Pentru dezvoltarea promovării turismului, interesele guvernelor pentru această activitate de a-si exercita rolul de organizare și coordonare a turismului, s-au concretizat în acorduri și convenții de colaborare internațională.

Competiția pentru atragerea traficului turistic internațional spre țările primitoare crește considerabil o dată cu intrarea în circuitul turistic a unor noi țări, cu noi atracții turistice, ceea ce impune în toate țările – chiar și în cele cu un turism dezvoltat și cu o bază materială modernă – elaborarea unor programe guvernamentale de dezvoltare și amenajare complexă a unor zone și stațiuni de interes turistic, posibil a fi realizate numai cu sprijinul statelor.

În consecință, se remarcă o creștere accentuată a rolului coordonator al organismelor guvernamentale și în ceea ce privește exploatarea complexă și controlată a resurselor naturale și antropice ale teritoriului național, păstrarea echilibrului ecologic al acestor zone destinate prioritar activităților turistice, în cadrul unor programe generale de dezvoltare.

Cooperarea economică și tehnico-științifică internațională a adăugat noi dimensiuni intervenției statului în domeniul turismului. O dată cu recunoașterea turismului ca factor al dezvoltării social-economice, pe plan internațional s-a trecut, în mod sistematic, la includerea sa în programele de asistență și cooperare tehnică ale unor organisme internaționale, precum și în programele bilaterale de asistență.

Din cele prezentate rezultă că, în condițiile unei economii moderne, politica de realizare a obiectivelor economice și sociale de interes major pentru economia națională (printre care implicit și obiectivele turistice sau cele care servesc interesele turismului) sunt în competența directă a organismelor de stat, singurele în măsură să decidă utilizarea fondurilor publice.

Sintetizând experiența internațională cu privire la modalitățile de acțiune ale guvernelor diferitelor țări, în vederea coordonării eforturilor organismelor publice și private pentru promovarea turismului, rezultă următoarele posibilități de sprijinire, pe linie de stat, a dezvoltării turismului:

- evaluarea, în cadrul dezvoltării generale, a nevoilor probabile de mijloace de cazare și alte obiective de bază materială turistică;

- coordonarea cercetărilor în domeniul turismului, incluzând și sistemele informaționale pentru culegerea datelor statistice indispensabile atât cercetărilor, cât și pentru fundamentarea strategiei de promovare a turismului intern și internațional;

- punerea în aplicare, prin unități de stat și private, a programelor de formare și perfecționare profesională a cadrelor necesare industriei turistice;

- reglementarea și controlul funcționării diferitelor compartimente sau componente ale industriei turistice, în vederea stimulării, protejării și asigurării cadrului legal al activității, corespunzător intereselor industriei turistice, în general, și intereselor turiștilor naționali și internaționali, în special;

- furnizarea serviciilor cu caracter general, indispensabile expansiunii turistice;

- desfășurarea campaniilor de promovare turistică generală și sprijinirea campaniilor de publicitate turistică comercială ale agenților economici din industria turistică.

Astfel, în turism, mai mult ca în alte sectoare de activitate, trebuie să se consolideze o strânsă coordonare între diversele departamente guvernamentale și organizații care se ocupă cu activitatea turistică. În consecință, în afara coordonării centrale a activității turistice la nivelul economiei naționale, trebuie să existe o coordonare și între reprezentanții organismelor guvernamentale și neguvernamentale de turism la nivel internațional, zonal și, respectiv, local.

Crearea unor organizații la nivel internațional a reprezentat un pas important în dezvoltarea sectorului turistic, aceste organizații având rolul de a supraveghea, planifica și dirija desfășurarea activităților turistice.

În mod evident, obiectivele oricărei organizații de turism sunt acelea de a dezvolta și promova turismul la nivel global, regional și național.

Pe măsură ce dezvoltarea turismului a luat amploare, devenind parte integrantă a societății moderne, dimensiunea sa internațională a crescut, iar guvernele naționale au început să joace un rol din ce în ce mai important, evantaiul intervențiilor mergând de la infrastructură la reglementare.

Uniunea Internațională a Organismelor Oficiale de Turism (UIOOT) a fost redenumită în Organizația Mondială a Turismului, iar prima sesiune a Adunării Generale a OMT s-a ținut la Madrid în anul 1975, iar din 1976 devine agenția executivă în cadrul PNUD.

În anul 2003, a fost aprobată trecerea *Organizația Mondială a Turismului sub tutela Națiunilor Unite*, ca organism specializat de turism. Această trecere a fost ratificată de către Adunarea Generală a ONU prin Rezoluția A/RES/58/232, din 11 martie 2004.

Tabelul 2. Prognoze referitoare la activitatea turistică internațională

Zona geografică	Milioane sosiri turistice internaționale (prognoze)		Modificări (%) (prognoze)			2030 Pondere în total mondial (%) (prognoze)
	2020	2030	2010/2030	dintre care		
				2010/2020	2020/2030	
TOTAL MONDIAL	1360	1809	3.3	3.8	2.9	100
- țări cu economie dezvoltată	643	772	2.2	2.6	1.8	43
- țări emergente	717	1037	4.4	4.9	3.8	57
Europa	620	744	2.3	2.7	1.8	41.1
- Europa de Nord	72	82	1.8	2.2	1.4	4.5
- Europa Occidentală	192	222	1.8	2.3	1.4	12.3
- Europa Centrală și de Est	137	176	3.1	3.7	2.5	9.7
- Europa de Sud și zona mediteraneană	219	264	2.3	2.6	1.9	14.6
Asia și Pacific	355	535	4.9	5.7	4.2	29.6
- Asia de Nord-Est	195	293	4.9	5.7	4.2	16.2
- Asia de Sud-Est	123	187	5.1	5.8	4.3	10.3
- Oceania	15	19	2.4	2.9	2.0	1.0
- Asia de Sud	21	36	6.0	6.8	5.3	2.0
America	199	248	2.6	2.9	2.2	13.7
- America de Nord	120	138	1.7	2.0	1.4	7.6
- Zona Caraibe	25	30	2.0	2.4	1.7	1.7
- America Centrală	14	22	5.2	6.0	4.5	1.2
- America de Sud	40	58	4.6	5.3	3.9	3.2
Africa	85	134	5.0	5.4	4.6	7.4
- Africa de Nord	31	46	4.6	5.2	4.0	2.5
- Africa de Vest și Centrală	13	22	5.9	6.5	5.4	1.2

- Africa de Est	22	37	5.8	6.2	5.4	2.1
- Africa de Sud	20	29	4.3	4.5	4.1	1.6
Oriental Mijlociu	101	149	4.6	5.2	4.0	8.2

Sursa: [2], UNWTO, Basic Documents, Vol. 1.

În prezent OMT are 156 de state membre, șase membri asociați, 2 observatori permanenți și 400 de Membri Afiliați.

Cei șase *membri asociați* sunt: Aruba, admisă în 1987; Flandra, admisă în 1997, Hong Kong, admis în 1999; Macao, admis în 1981; Madeira, admisă în 1995; Puerto Rico, admis în 2002, în prealabil a mai fost în perioada 1985-1995.

Structura Organizația Mondială a Turismului. OMT funcționează prin intermediul mai multor organisme interne, între care:

Adunarea Generală este organul suprem al OMT și este compusă din delegați care reprezintă membrii efectivi și membrii asociați care au drept de vot (membrii afiliați și reprezentanții altor organizații internaționale participă în calitate de observatori). Adunarea Generală se reunește la fiecare doi ani pentru a aproba programul de lucru și bugetul. În cadrul acestui for sunt discutate subiecte de importanță capitală pentru sectorul turistic.

Consiliul Executiv este compus din 26 de membri aleși de Adunarea Generală cu aprobarea a 51% din membrii efectivi. Acest Consiliu se reunește de două ori pe an, fiind însărcinat să vegheze asupra a ceea ce OMT pune în practică.

Comisiile Regionale – în număr de șase, câte una pentru fiecare din regiunile: Africa, America de Nord, Centrală și de Sud, Asia de Est și Pacific, Europa și Orientul Mijlociu, sunt compuse din ansamblul membrilor efectivi și al membrilor asociați ai regiunii respective. Aceste Comisii se reunesc pe o perioadă de o săptămână, o singură dată pe an.

Capitolul 2 al tezei de doctorat este intitulat **“Evoluția turismului în contextul integrării europene și globalizării”** cuprinde rezultatele cercetării cu referire la internaționalizarea turismului ani în contextul globalizării și integrării europene.

Conform statisticilor din tabelul alăturat, în 2013, călătoriile efectuate de rezidenți (persoane cu vârsta minimă de cel puțin 15 ani) au fost de 1,1 miliarde, în interes propriu sau profesional călătoriile fiind scurte (1- 3 nopți) reprezentând 57% din totalul călătoriilor efectuate.

Putem afirma totuși ca destinațiile preferate de turiști au fost cele interne, afirmație care este atestată și de faptul ca aproximativ ca trei sferturi din numărul acestora au preferat să viziteze locurile natale (75,3%), restul destinațiilor fiind în afara țării de reședință.

În anumite state membre ale Uniunii Europene peste jumătate din călătoriile turistice ale anului 2013 au fost destinate străinătății. Cele mai vizitate state fiind Luxemburg, Belgia, Malta, Slovenia, Elveția. Cu toate acestea în jur de 10% din călătoriile efectuate de turiștii din Grecia, Spania, România și Portugalia au fost călătorii internaționale.

Aceste cifre sunt influențate atât de mărimea țării membre Uniunii Europene din care provin turiștii dar și de situarea geografică a țării respective. Ca generalitate se poate spune ca în cazul turiștilor rezidenți ai unor țări mai mici situate în partea nordică a Europei, a existat un flux mai puternic de turiști în afara țării de reședință.

Din estimări reiese ca aproximativ 61% din populația UE-28 cu vârsta de cel puțin 15 ani au călătorit în ipostaza de turiști în interes personal în anul 2013, mai exact au efectuat cel puțin o călătorie turistică de interes personal în decursul anului 2013.

Totodată putem observa diferențe majore între țările membre UE ca rata a participării la turismul internațional, aceasta variind de la aproximativ 22% în Bulgaria și ajungând până la aproximativ la 89% în Finlanda.

Oarecum acest trend este de înțeles deoarece stațiunile turistice din Bulgaria oferă cetățenilor condiții optime pentru efectuarea unui sejur de calitate, majoritatea stațiunilor de pe litoral având o calitate deosebită a serviciilor turistice, iar în Finlanda datorită climei precare condițiile optează pentru vizitarea unor destinații externe mai prielnice din punct de vedere al condițiilor climatice.

Privitor la oferta turistică, conform datelor Eurostat, se estimează ca aproximativ 562.000 de unități de cazare turistică hotelieră și agroturistică au fost active în UE-28 în decursul anului 2013, asigurând în acest fel peste 30 de milioane de cazare turistică și este necesar să menționăm că o treime ale locurilor de cazare ale UE-28 adică 32,3% s-au concentrat doar în două țări membre UE și anume Franța cu 5 milioane de locuri de cazare, urmata de Italia cu 4,7 milioane locuri de cazare.

Următoarele destinații turistice cu număr mare de locuri de cazare în anul 2013 au fost: Germania, Regatul Unit și Spania.

Ca și turiști reprezentativi putem spune că rezidenții germani și cei ai Regatului Unit au petrecut cel mai mare număr de nopți din străinătate în calitate de turiști. Turiștii germani au petrecut aproximativ 746 milioane de nopți sub forma de călătorii înafara țării în anul 2013, în timp ce rezidenții din Regatul Unit au petrecut aproximativ 546 milioane de nopți.

La capătul opus al spectrului se situează rezidenții din Bulgaria, Grecia și România care în medie au petrecut mai puțin de o noapte în străinătate în 2013.

Potențialul turistic de excepție al României este marcat prin două componente esențiale: *componenta naturală*, reprezentată prin peisaje spectaculoase, configurația variată a reliefului, condițiile climatice favorabile, valoarea terapeutică și abundența unor factori naturali de cură; *componenta antropică*, reprezentată prin vestigiile ale civilizațiilor ce s-au succedat pe teritoriul României din vremuri imemorabile, monumente și obiective de artă laică sau religioase, muzee și colecții muzeale, elemente de etnografie și folclor de mare frumusețe și originalitate, realizări actuale de prestigiu.

Acestea constituie elementele de mare atractivitate ale ofertei turistice românești, prezentând o paletă largă de forme de turism: de sejur (de litoral, montan, balnear), vânătoare și pescuit sportiv, turism itinerant cu valențe culturale, turism profesional etc.

Poziția geografică îi conferă României statutul de țară carpato-danubiano-pontică, datorită celor trei elemente naturale definitorii în structura peisagistică și a teritoriului: Munții Carpați, fluviul Dunărea și Marea Neagră.

România este deținătoarea unui tezaur imens de vestigiile arheologice, monumente istorice, de arhitectură sau de artă, ca și a unui inestimabil patrimoniu care atestă evoluția și continuitatea de muncă și de viață pe aceste meleaguri, dezvoltarea culturii și artei poporului român.

Resursele turistice antropice sunt în principal, următoarele: vestigiile arheologice; monumentele istorice, de arhitectură și de artă cu o valoare de unicat; muzeele și casele memoriale; mărturiile civilizației și culturii populare; satele turistice.

Viitorul turismului românesc depinde hotărâtor de capacitatea acestuia de a valorifica potențialul deosebit de care dispune, de a se adapta exigențelor crescânde ale cererii turistice și de ridicare a calității activității sale sub toate aspectele.

Tabelul 3. Turiști străini în România, perioada 2010-2013

Milioane de turiști străini	2010	1.343.000
	2011	1.515.000
	2012	1.653.000
	2013	1.715.000
Modificări (%)	2010/2011	12.8
	2011/2012	9.1
	2012/2013	3.7

Pondere în total mondial (%)	2013	0.7
-------------------------------------	-------------	-----

Sursa: [3], <http://www.2.unwto.org/content/structure>

În primele patru luni din 2014, comparativ cu perioada corespunzătoare din anul 2013, numărul turiștilor străini care au sosit în România, a crescut cu 4,9%.

Sosirile vizitatorilor străini în România, înregistrate la punctele de frontieră, au fost în perioada 1.I-30.IV.2014 de 2075,0 mii, în creștere cu 5,1% față de perioada 1.I-30.IV.2013. Majoritatea vizitatorilor străini provine din țări situate în Europa (93,3%). Din totalul sosirilor vizitatorilor străini în România 65,4% provin din statele Uniunii Europene. Dintre statele Uniunii Europene cele mai multe sosiri s-au înregistrat din Ungaria (30,8%), Bulgaria (25,4%), Germania (9,1%), Italia (7,7%), Polonia (4,5%) și Austria (4,4%).

Tabelul 4. *Sosirile vizitatorilor străini în România în 2014*

	Total	București și orașele reședință de județ, exclusiv Tulcea	Alte localități și trasee turistice	Stațiuni din zona montană	Stațiuni balneare	Stațiuni din zona litorală, exclusiv orașul Constanța	Zona Delta Dunării inclusiv orașul Tulcea
Total turiști străini	445179	366848	46480	211149	5952	2734	2016
Germania	54405	46182	5792	1324	559	169	379
Italia	50618	42862	6247	893	281	167	168
Franța	32207	28298	2878	679	147	153	52
Israel	28297	24266	1085	3390	157	25	4
Regatul Unit	25970	23129	1867	802	38	123	11
SUA	24737	21821	1497	534	74	805	6
Ungaria	30127	13594	5188	549	785	10	1
Austria	15409	12892	1906	364	156	34	57
Spania	14805	12122	1725	797	36	25	100
Olanda	12972	11109	1501	282	37	21	22
Polonia	12447	9396	2137	548	99	38	229
Grecia	12071	10987	646	356	22	36	24
Bulgaria	11952	9444	1188	1168	61	75	16
Turcia	11409	9090	1734	429	63	83	15
Republica Moldova	10994	4142	987	3351	2484	18	12
Belgia	7342	6480	591	212	21	27	11
Federația Rusă	6054	4864	350	671	119	45	5
Republica Cehă	5542	4727	624	154	13	12	12
Ucraina	4552	2969	990	493	67	18	15
Serbia	4175	3624	282	135	126	5	-
Elveția	4104	3571	349	141	20	12	11
Suedia	3750	3356	290	73	7	22	2
Canada	3536	3113	279	103	23	10	8
China	3523	2882	140	189	172	99	41
Alte țări	63554	51928	6207	3517	385	702	815

Sursa: [4].

Plecările vizitatorilor români în străinătate, înregistrate la punctele de frontieră, au fost în perioada 1.I-30.IV.2014 de 3521,2 mii, în creștere cu 6,5%, comparativ cu perioada 1.I-30.IV.2013. Mijloacele de transport rutier au fost cele mai utilizate de vizitatorii români pentru plecările în străinătate, reprezentând 73,4% din numărul total de plecări.

Turismul românesc are trei componente naturale de bază: Carpații, Dunărea și Marea Neagră. Pe lângă cele de baza mai sunt și: componenta culturală (axata pe partea religioasă, etnografică și muzeală și pe varietatea potențialului balnear) și mai multe forme ce s-au dezvoltat treptat reprezentate prin: turism de odihnă și recreere, balnear, cultural – itinerant etc.

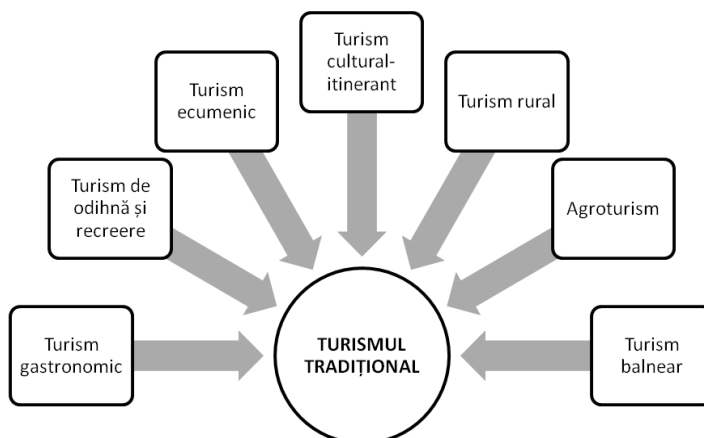

Figura 2. Formele turismului tradițional

Sursa: cercetare proprie.

Acestea sunt reprezentate în principal de:

Turismul balnear are condițiile cele mai bune în vederea dezvoltării prin valorificarea însușirilor curative ale nămolului sapropelic (ex: cel din lacul Murghiol), dar și a plajelor marine (ex: cele de la Sfântu Gheorghe și Sulina). Bioclimatul marin excitant-solicitant, plaja și apa de mare fac parte din factorii naturi de cură importanți în terapia profilactică, dar și curativă a bolilor reumatismale.

Turismul cultural-itinerant este constituit din produse turistice de tipul bisericilor, monumentelor, etc., având un rol de a însoți turiștii în cele mai populare locașe de cult și de a le prezenta cele mai importante monumente culturale ale zonei respective. Cea mai mare concentrare a bunurilor culturale cu valență turistică sunt în: județele Brașov, Maramureș, Suceava, Neamț, Vrancea, Sibiu, Vâlcea, Hunedoara, Alba, Bihor, Cluj unde alături de valori ale patrimoniul românesc se regăsesc obiective ce aparțin minorităților etnice. Turismul cultural-itinerant este determinat de valoarea estetică, științifică, educativă și artistică a obiectivelor turistice, precum și de modul de răspândire a lor față de arterele de circulație. Această formă de turism se poate realiza în mai multe combinații de trasee și variante, mai scurte sau mai lungi, mai simple sau mai complexe,

cu mijloace auto sau combinat cu mersul pe jos, după preferințele sau în funcție de timpul de care dispun turiștii.

Turismul rural se practică în România încă din antichitate, dar mult timp au fost neorganizate. S-a impus încet în a doua jumătate a secolului XX, în țările dezvoltate pe plan economic, puternic industrializate și cu un grad ridicat de urbanizare. Turismul rural reprezintă întoarcerea la natură, la nealterat, la tot ceea ce înseamnă pur. Primele sate declarate zona turistică rurală au fost: Lerești și Rucăr în Argeș, Fundata și Șimea în Brașov, Vaideeni în Vâlcea, Sfântu Gheorghe, Murighiol și Crișan în județul Tulcea, Sibiel în Sibiu, Tismana – Gorj, Poiana Sărată – Bacău, Racoș – Timiș, Bogdan Vodă – Maramureș, Vatra Moldoviței – Suceava.

Turismul gastronomic este o caracteristică a alimentației publice ce decurge din necesitatea de a răspunde în egală măsură cerințelor turiștilor autohtoni și străini. Astfel în structura produselor comercializate trebuie să fie prezente preparate din bucătăria specifică zonei. Produsul turistic, având drept principală motivație gastronomia, este o realitate din ce în ce mai prezentă și a generat o nouă formă de vacanță, cunoscută sub denumirea de “vacanță gastronomică” (pescărească, vânătoarească, etc.), cu atractibilitate unanim recunoscută.

Turismul de odihnă și de recreere are un caracter dinamic și constă într-un sejur mai lung într-o localitate cu particularități specifice, pentru refacerea psihicului și tonusului,

Turismul montan apreciat deseori ca un perimetru cu o activitate restrânsă, nu a reprezentat o prioritate pentru progresele de valorificare a resurselor naturale de turism, fapt atestat în țara noastră de echiparea relativ modestă atât calitativ cât și cantitativ, atât în infrastructură cât și în alte domenii, unități de cazare, de agrement, de alimentație și în același timp prezența neconvingătoare în stațiunile turistice cu real specific montan.

Cererea pentru turismul montan a cunoscut atât pe plan mondial, cât și în țara noastră o evoluție continuu ascendentă cu importante mutații mai ales în privința motivației de traseu.

Turismul ecumenic are ca scop vizitarea edificiilor religioase, cu implicații spirituale. Forme de manifestare diverse: vizite la locașurile sfinte, pelerinaje religioase sau tabere religioase. Se întâlnește sub două forme: organizat (când agenția de turism impune anumite programe) și neorganizat (turiștii au mai multă libertate în a-și alege singuri traseele și durata excursiei). In turismul ecumenic se poate vorbi de două mari tendințe de călătorii: • călătoriile unifuncționale - au un singur scop de natură religioasă, călătoriile religioase efectuate la lăcașele cu icoane făcătoare de minuni; • călătorii plurifuncționale - îmbină aspecte religioase ale călătoriei cu cele culturale, care permit vizitarea unui număr mare de obiective turistice.

Agroturismul se află abia la început în România dar poate avea o contribuție foarte importantă în dezvoltarea ruralului, atât pe plan economic cât și social. La nivelul european, există o mare doză de optimism față de potențialul agroturismului în combaterea efectelor dăunătoare ale politicii agrare a UE, pentru a proteja moștenirea zonelor rurale ale continentului și pentru îmbunătățirea producției turistice. În acest context, principalul obiectiv al UE este de a ajuta la dezvoltarea unui produs turistic care să dea un impuls direct fermierilor, comunităților locale și păstrării moștenirii rurale.

Tabelul 5. Estimări privind cheltuielile vizitatorilor internaționali și interni pentru anii 2005, 2011, 2016, 2021 și 2026 în milioane Euro la nivelul valorilor din 2005

Anul	Cheltuieli vizitatori internaționali (milioane Euro)	Cheltuieli vizitatori interni (milioane Euro)	Total cheltuieli vizitatori (milioane Euro)
2005	877	1.878	2.755
2011	1.726	2.385	4.561
2016	2.947	4.058	7.005
2021	4.798	5.914	10.712
2026	7.740	8.329	16.069

Sursa: [5] Master planul pentru turismul național al României 2007-2026

Prin poziția sa geografică, România dispune de potențial turistic cu resurse naturale de o mare diversitate și armonios repartizate, care dau posibilitatea practicării întregii game de forme de turism, de la cele clasice (montan, litoral, balnear, cultural, religios) până la noutățile de ultimă cerere în oferta turismului rural, ecoturismului, turismului de aventură.

Tabelul 6. Estimări privind veniturile totale din turism ca procent în PIB în miliarde Euro

	2005	2011	2016	2021	2026
PIB-ul României (miliarde Euro)	79,3	106,1	142,0	181,3	231,3
Total venituri din turism (miliarde Euro)	2,755	4,561	7,005	10,712	16,069
Venituri ca procent în PIB	3,5	4,3	4,9	5,9	6,9

Sursa: [6] Banca Națională a României, Ministerul Finanțelor Publice și estimările Master Planului

Date fiind multiplele și amplele schimbări pe care omenirea le resimte, o dată cu apariția și implementarea conceptului de globalizare, acestea nu au avut cum să nu afecteze și relativ sensibilul domeniu al turismului.

Globalizarea, un proces care a influențat concepții regionaliste și naționaliste, reprezintă o evoluție permanentă pentru indivizi cât și pentru state deopotrivă. A fost și este în continuare un proces deosebit de dinamic în ceea ce privește interdependența dintre state, fenomen major și complex, care are un rol benefic în dezvoltarea la nivel național cât și la creșterea nivelului de

civilizație și de trai. Gradul de dezvoltare economică a țărilor participante la procesul de globalizare, cât și nivelul de diversificare și specializare a producției, determină nivelul stării de integrare a economiilor naționale față de economia mondială, economii care diferă substanțial de la țară la țară. În industria turismului este benefică expansiunea conceptelor de afaceri de succes și este recunoscută de majoritatea consumatorilor ca o puternică forță în susținerea globalizării. Asemenea invențiilor secolelor trecute care la început erau privite cu scepticism, dar în final, ajungeau a fi considerate de nelipsit în viețile oamenilor, tot așa consider că și globalizarea în cel mai scurt timp își va arăta avantajele și va avea aprecierea de necontestat ca un bun câștigat pentru întreaga omenire.

Referitor la dezvoltarea turismului în Republica Moldova este necesar să menționăm că în 1990 pe data de 23 iunie Moldova se proclamă suverană ca urmare a procesului de restructurare care a început în țările europene centrale și de est, urmând ca la 27 august 1991 să-și proclame independența de stat. În 1992, la doar un an diferență, Republica Moldova devine membră a Națiunilor Unite.

Dispune de un potențial turistic dezvoltat posedând diverse rezervații peisagistice, monumente geologice (unice pe plan mondial), etc. Formele principale ale turismului practicate pe plan național sunt turismul rural, vitivinicol, cultural, de sănătate precum și de frumusețe.

În ceea ce privește turismul rural observăm că localitățile agricole și pitorești ale Republicii Moldova pot oferi o gamă diversificată turiștilor care doresc să reflecteze în mijlocul naturii. Astfel comunitățile agricole și pitorești ale Republicii Moldova oferă cazare în case tradiționale de tip rural precum și posibilitatea ca turiștii să se poată încadra în activități sau preocupări rurale alături de sătenii care dezvoltă turismul rural. (anexa 16)

Totodată turiștii se pot familiariza cu folclorul cu tradițiile și distracțiile locale, cu meșteșugurile practicate în localitatea turistică oferindu-li-se totodată turiștilor oportunitatea de a participa la procesul de meșteșugărit specific locului ulterior oferindu-li-se posibilitatea de achiziționare a produselor meșteșugărești.

Referitor la turismul vitivinicol putem constata că podgoriile Moldovenești constituie o atracție turistică deosebită a sectorului rural. Putem spune că de secole există tradiția de cultivare a viței de vie și de producere a vinului pe aceste meleaguri, în prezent funcționând aproximativ 142 de fabrici de vinuri pe teritoriul Moldovenesc din care 23 dispun de condiții și experiență în primirea vizitatorilor străini.

Odată ajunși în aceste fabrici de fabricație a vinului turiștilor străini li se oferă posibilitatea de a cunoaște tehnologia producerii vinului, de a urmări procesul de îmbuteliere și desigur de a gusta produsul finit.

Mulțumită calității vinurilor produse în Republica Moldova acestea se bucură de o recunoaștere deosebită pe plan internațional. Fiind recunoscută și ca țară Vitivinicolă Republica Moldova oferă și șansa alegerii unor rute preferate turistice astfel încât turiștii străini să poată vizita în funcție de preferință beciuri sau orașe subterane, întreprinderi de prelucrare primară a vinului (vinoteci), fabrici de producere a șampaniei, a divinului, a heresului sau a balsamului.

O mare parte din fabricile producătoare de vinuri fac parte din ruta turistică “drumul vinului” în Republica Moldova, aceasta fiind o motivație esențială pentru turiști în a vizita țara dar și un mijloc de promovare a celui mai bun produs turistic autohton.

Turismul cultural în Republica Moldova dispune și de un bogat patrimoniu care poate fi valorificat în turism cu mult succes, existând la ora actuală aproximativ 140 de monumente de patrimoniu cultural cu posibilitate de includere în circuitul turistic. De o deosebită importanță sunt monumentele timpurii precum așezările geto-dacice sau fortificațiile romane.

De o mare atracție pentru turiști sunt și vestigiile fortificațiilor medievale precum și diversele complexe arheologice precum Orheiul vechi la care se adaugă casele țărănești, conacele boierești sau mănăstirile rupestre. Și în Chișinău există un număr destul de mare de monumente istorice, unele

dintre ele reprezentative pentru arhitectura locală a secolelor 19-20 capabile să trezească interesul turiștilor străini.

La momentul actual pe teritoriul Republicii Moldova funcționează aproximativ 90 de muzee cu o bogată colecție de exponate. O mare parte a lor fiind amplasate în clădiri vechi de o deosebită importanță arhitecturală.

Prin menirea lor muzeele sunt destinate unui anumit tip de vizitatori însă se consideră că cel puțin 20 din acestea sunt preferate de toate categoriile de turiști străini, vizitatori ai meleagurilor moldovenești.

De o deosebită atractivitate pentru turiștii străini este și varietatea culturilor care trăiesc în diversele zone ale țării. În Republica Moldova actualmente conviețuiește un amalgam de naționalități și culturi, tradiții, limbi vorbite, folclor sau bucătărie tradițională, ceea ce face ca această țară să devină atractivă prin diversitatea culturală.

În prezent există aproximativ 900 de grupuri folclorice care activează pe teritoriul țării, mare parte dintre ele scoțând în evidență tradiții specifice anumitor regiuni precum și originea acestora. De menționat ar fi aici și artizanatul tradițional atât ca valoare culturală cât și ca produs de meșteșugărit propus spre vânzare.

Turismul de sănătate este o importantă parte a turismului tradițional moldovenesc fiind căutat de turiștii străini îndeosebi pentru stațiunile balneo-climaterice care oferă tratamente de specialitate la un nivel ridicat. Fiind dotate în același timp cu o infrastructură adecvată.

Printre cele mai renumite stațiuni balneo climaterice se numără :Bucuria-Sind, Valulul lui Voda, Codru, Harjauca, Călăraș și în mod deosebit Nufărul Alb din Cahul.

Ca și puncte de atracție turistică pe teritoriul Republicii Moldova putem menționa următoarele:

- Monumente ale naturii reprezentative: Toltrele Prutului, 100 de movile, Peștera Emil Racoviță sau Parcul Țaul;

- Rezervații naturale de o deosebită frumusețe și pitoresc: Pădurea din Domneasca, Codrii Iagorlac, Prutul de jos sau Plaiul Fagului;

- Muzee care sunt considerate adevărate atracții pentru turiștii străini sunt: casele muzeu Alexei Mateevici, Alekander Puskin, Constantin Stamate sau Igor Vieru; Complexul muzeal Orheiul Vechi, Muzeul național de Etnografie și Istorie Naturală; Muzeul național de arheologie și istoria Moldovei; muzeul meșteșugurilor populare, muzeul național Gagauzi Dumitru Cara Ciobanu.

- Conace Moldovenești de o anumită valoare turistică pentru Zamfir Ralli Arbore, sau castelul de vânătoare a lui Manuc Bai.

- Mănăstiri și Biserici de o deosebită importanță culturală: Capriana, Hancu, Rudi, Saharna, Tapova, Curchi, Frumoasa, Cosauti, Japca sau Biserica Adormirii Maicii Domnului din Causeni.

- Vinării de renume: Cricova, Milestii Mici, Purcari, Cojusna.

În anul 2014 datorită ridicării vizelor pentru cetățenii Republicii Moldova care călătoresc în spațiul schengen dar și mulțumită campaniilor viitoare de promovare la Chișinău a destinațiilor românești se estimează ca în România vor veni un plus de 10.000 de turiști din Republica Moldova.

În Republica Moldova actualmente funcționează 400 de agenții de turism locale, iar pentru a obține un pașaport biometric cetățenii moldoveni trebuie să plătească 39 de euro și să aștepte 30 de zile. În cazul în care doresc să-l obțină în 3 ore taxa este de 127 euro.

Recent Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova a anunțat numărul de pachete oferite prin agențiile de turism si tur-operatoare, pentru perioada ianuarie – martie 2015, în număr de 23,7 mii de turiști, cu 2,9 % mai puțin decât anul trecut în aceeași perioadă.

Conform datelor Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova, turiștii străini care au vizitat Republica Moldova au achiziționat un pachet de servicii prin agenții de turism sau tour-operatoare în scopuri de odihnă, relaxare, agrement (26.6%), de afaceri (2,6%) si de tratament (2,6%). Cel mai mare număr de turiști și excursioniști sosiți în Republica Moldova sunt din: Ucraina

(16,8%), România (15,8%), Turcia (8,9%), Federația Rusă (8,8%), Suedia (6,9%), Statele Unite ale Americii (5,9%), Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord (3,9%), Italia (3,4%), Germania (3,0%), Polonia (2,8%), Olanda și Franța (câte 2,0%), Israel (1,7%), Austria (1,6%), Republica Cehă (1,5%), Lituania (1,5%), Kazahstan (1,2%), Slovenia (1,1%), Spania (1,0%).

Cât privește numărul de turiști interni se prognozează că acest număr va crește la 48.477 de mii de turiști, în 2020, comparativ cu 38.312 înregistrați în 2014. Privitor la volumul încasărilor turismului intern în 2020 se preconizează că va ajunge la o sumă de aproximativ 156 milioane lei, comparativ cu anul 2014 când volumul total al încasărilor din turismul intern a atins suma de aproximativ 92 milioane lei.

Făcând o analiză a numărului total de turiști care își petrec sejurul pe teritoriul Republicii Moldova previziunile arată că în anul 2020 aceștia vor fi în număr de 64.216 mii, aproximativ cu 12.724 mii mai mulți decât cei înregistrați în anul 2014. Ca și volum total al încasărilor din turism pe teritoriul Republicii Moldova se estimează că în anul 2020 volumul încasărilor va atinge suma de 200 milioane cu 81 milioane lei decât din încasările din anul 2014.

Analizând și generalizând datele furnizate de Strategia de dezvoltare a turismului “Turism 2020” constatăm că se va înregistra o majorare anuală cu aproximativ 3% a numărului turiștilor care sosesc din străinătate în Republica Moldova ceea ce va genera un volum al încasărilor până în anul 2020 de aproximativ de 248 milioane lei. Deasemenea se observă o majorare anuală de aproximativ 4 procente a numărului de turiști interni care își vor petrece concediile pe plan național ceea ce va genera acumularea unei sume din încasările turistice de aproximativ 851,3 milioane lei până în anul 2020.

Totodată se constată un volum al încasărilor din activitatea turistică totală (turism intern și turism străin) de aproximativ 1099,3 milioane lei în perioada 2014-2020.

În capitolul 3 al tezei *Procesele de integrare și globalizare, promoție ale turismului* autorul cercetează influența proceselor de integrare și globalizare asupra dezvoltării turismului la nivel național, regional și mondial.

Actualmente, globalizarea este un puternic aspect real al noului sistem mondial, reprezentând una dintre cele mai influente forțe în determinarea viitorului planetei. După cum știm, ea are o diversitate de dimensiuni: economică, politică, de securitate, de mediu, socială, culturală și altele. În parte, ca rezultat al acestor interpretări diferite, sunt și reacții care diferă în ceea ce privește globalizarea. Astfel, unii oameni de știință văd globalizarea ca pe o forță pentru progresul economiei mondiale, alții o consideră un pericol pentru sistemul economic mondial.

Globalizarea este percepută ca o semnificație a creșterii majore în comerțul și schimburile mondiale într-o economie internațională care devine din ce în ce mai deschisă, integrată și fără granițe. Acest lucru datorându-se creșterilor remarcabile ale comerțului și schimburilor atât în domeniul comerțului internațional tradițional de bunuri și servicii, cât și în schimburile de monedă, de capitaluri, în transferul de tehnologii, mișcări ale populației prin călătorii sau migrație și în fluxul internațional de informații și idei. Practic, globalizarea implică o mai mare deschidere în economia internațională, o integrare a piețelor la nivel mondial, o mișcare spre o lume fără granițe, care împreună duc la o creștere a fluxului global.

Printre sursele globalizării întâlnite de-a lungul ultimelor decenii sunt:

- progresul tehnologic, care a scăzut semnificativ costurile transporturilor și ale comunicațiilor, și a redus enorm costul procesării datelor, stocării informațiilor și retragerii informațiilor de la asemenea sursă. Poșta electronică, internetul și *world wide web*-ul sunt unele dintre manifestările acestor noi tehnologii, unde astăzi un laptop de 2000 de dolari poate face treaba pe care acum 20 de ani o făcea un computer care costa 10 milioane de dolari;

- liberalizarea comerțului și celelalte forme de liberalizare economică care au condus la reduceri ale protecției comerțului și la un sistem de comerț global mai liber. Acest proces a început

în secolul XIX, dar cele două războaie mondiale și Marea criză economică l-au întrerupt. A reînceput după cel de-al Doilea Război Mondial, atunci când, în scopul liberalizării comerțului a început să fie acordată clauza națiunii celei mai favorizate, așa cum a fost inclusă în GATT din 1946, care a evoluat mai târziu în OMC. Ca urmare, s-a produs o reducere semnificativă a tarifelor și a altor bariere în calea comerțului cu bunuri și servicii;

- schimbări în instituții, unde organizațiile au o mai mare rază de acțiune, datorate, în parte, schimbărilor tehnologice și orizonturilor mai largi ale managerilor, potențate de progresul în comunicații. Deci, corporațiile care erau în principal concentrate pe piețe locale și-au extins raza de acțiune în termeni de piețe și instrumente de producție la nivel național, multinațional, internațional sau chiar global.

- acordul global asupra ideologiei, cu o convergență a încrederii în valoarea economiei de piață și a unui sistem de comerț liber. Acest proces a început cu schimbările politice și economice venite cu reformele din China din anul 1978 care a continuat cu o serie de revoluții în Europa Centrală și de Est, începând cu 1989 care s-a terminat cu dizolvarea Uniunii Sovietice în 1991. Acest proces a condus la înlocuirea piețelor divizate din Vest și economiile socialiste din Est cu un sistem de piețe economice aproape universal;

- dezvoltarea culturală, caracterizată printr-o trecere la o medie omogenă și globală și prin folosirea răspândită a limbii engleze ca limbă de comunicare globală.

Globalizarea a avut un impact semnificativ asupra economiilor din toată lumea, cu efecte diverse. Ea afectează producția lor de bunuri și servicii, folosirea mâinii de lucru și alte aspecte ale procesului de producție. Pe lângă acestea, afectează investițiile, atât în capital fizic cât și uman. Afectează tehnologia și rezultatele folosirii acesteia. Are de asemenea efecte majore în ceea ce privește eficiența, productivitatea și competitivitatea. Anumite impacte ale globalizării asupra economiilor naționale merită o atenție specială.

Unul este creșterea investițiilor străine directe la o rată prodigioasă, rată care este mai mare decât creșterea comerțului global. Asemenea investiții joacă un rol esențial în transferul de tehnologie, în restructurarea industrială și în formarea companiilor globale, toate având un impact major la nivel național.

Un al doilea impact este cel în domeniul inovațiilor tehnologice. Noile tehnologii au fost un factor al globalizării, dar globalizarea și competiția au stimulat în continuare avansul tehnologic și au grăbit răspândirea sa în cadrul națiunilor prin investiții străine directe.

Al treilea impact este creșterea comerțului cu servicii, incluzând aici pe cele financiare, juridice, manageriale și informatice.

Termenul de „globalizare”, care este un termen super epuizat și căruia îi putem atribui numeroase semnificații a intrat pentru prima oară într-un dicționar în 1961, câștigând o circulație considerabilă la mijlocul anilor '80.

O definiție des uzitată a conceptului de globalizare este următoarea: *Globalizarea reprezintă procesul prin care distanța geografică devine un factor tot mai puțin important în stabilirea și dezvoltarea relațiilor transfrontaliere de natură economică, politică și socioculturală. Rețelele de relații și dependențele dobândesc un potențial tot mai mare de a deveni internaționale și mondiale.*

La final, chiar dacă nu există o definiție atotcuprinzătoare și incontestabilă a conceptului, globalizarea ar putea fi definită ca fiind *procesul deosebit de dinamic al creșterii interdependențelor dintre statele naționale, ca urmare a extinderii și adâncirii legăturilor transnaționale în tot mai largi și mai variate sfere ale vieții economice, politice, sociale și culturale și având drept implicație faptul că problemele devin mai curând globale decât naționale, cerând, la rândul lor, o soluție mai curând globală decât națională.*

Turismul reprezintă unul din factorii majori ai schimbărilor din prezent și este considerat expresia cea mai vizibilă a globalizării și integrării..

Cuvântul „integrare” a fost utilizat înainte de 1940 doar în științele exacte, termenul de “integrare economică” ne apărând în literatura de referință.

Unii specialiști remarcau faptul că termenul de „integrare economică internațională” are o istorie relativ scurtă, fiind un aspect al științelor economice internaționale care a sporit în importanță în ultimele patru decenii.

Termenul de integrare economică a fost utilizat pentru prima dată oficial în documentația Planului Marshall – Programul de Reconstrucție Europeană, întocmită de trei economiști americani: Charles P. Kindleberger, Harold Van B. Cleveland și Ben T. Moore – „coordonarea programului de reconstrucție a Europei în vederea creării unei Europe puternice și integrate economic”.

De atunci, termenul „integrare economică” a înlocuit treptat o întreagă familie de cuvinte: apropierea economică, cooperarea economică, solidaritatea economică, combinarea economică, fuzionarea și unificarea economică, utilizați anterior în legătură cu procesele de creare a uniunilor vamale, zonelor de comerț liber, de combinare industrială intra sectorială sau de combinare a economiilor în cadrul unei regiuni economice etc.

După cum observăm, mecanismul integrării economice include: spațiu economic comun, piață comună, circulația liberă a factorilor de producție, eficiență și bunăstare, uniune vamală, politici comune în domeniul economic, monetar, financiar și social.

Chiar dacă autorii și definițiile la care ne-am referit accentuează una sau alta dintre trăsăturile integrării economice, se poate, totuși, delimita o serie de elemente comune și formula câteva concluzii:

- integrarea economică poate fi definită, atât ca proces, cât și ca stare de fapt la care se ajunge printr-o succesiune de transformări;

- integrarea economică înseamnă crearea unor ansambluri economice tot mai vaste care să permită: lărgirea cadrului diviziunii muncii și a specializării – la nivel local, sectorial, de ramură, național, regional sau global și creșterea productivității; libertatea și mobilitatea factorilor de producție, a bunurilor și serviciilor; tratamentul comercial diferențiat sau discriminatoriu față de originea sau destinația bunurilor, serviciilor și factorilor de producție;

- succesele obținute în procesul integrării economice au condus la o mai clară înțelegere a conceptului, oferind posibilitatea formulării unei definiții operaționale a acestuia.

Prin urmare, putem defini integrarea economică ca fiind un proces care cuprinde:

- un ansamblu de politici economice comune;

- libertatea de mișcare a bunurilor, serviciilor, capitalurilor și persoanelor;

- armonizarea legislațiilor naționale;

- instituții comune asupra cărora țările participante transferă unele competențe de natură economică.

Integrarea economică a creat oportunități pentru dezvoltarea durabilă a turismului. Turismul este o industrie care beneficiază de previziuni extrem de optimiste pentru viitor, importanța acestuia devenind din ce în ce mai mare, atât la nivel mondial, cât și regional, național și local.

Un alt aspect care trebuie subliniat vizează faptul că turismul, ca fenomen, dar și ca activitate, este unic în felul său tocmai prin acea dependență pe care o manifestă față de mediul înconjurător, mediul social și cel cultural, de valorile acestora. Din cauza acestei dependențe, turismul are un interes de necontestat în a le asigura durabilitatea.

Aplicarea teoriei dezvoltării durabile în turism este un demers mai recent care a fost unanim acceptat de mai toate organizațiile internaționale și naționale.

Încă din 1991 conceptul de turism durabil a fost definit de către Uniunea Internațională pentru Conservarea Naturii, Federația Mondială pentru Ocrotirea Naturii, Federația Europeană a Parcurilor Naționale și Naturale ca fiind: „dezvoltarea tuturor formelor de turism, managementul și

marketingul turistic care să respecte integritatea naturală, socială și economică a mediului, cu asigurarea exploatarea resurselor naturale și culturale și pentru generațiile viitoare”.

Conform OMT, „dezvoltarea turismului durabil satisface necesitățile turiștilor prezenți și ale regiunilor-gazdă, în același timp cu protejarea și creșterea șanselor și oportunităților pentru viitor. El este văzut ca o modalitate de management a tuturor resurselor, astfel încât nevoile economice, sociale și estetice să fie pe deplin satisfăcute, menținând integritatea culturală, dimensiunile ecologice esențiale, diversitatea biologică și sistemul de viață”.

Tot OMT susține că noțiunea de turism durabil are în vedere 3 aspecte importante:

- calitate, turismul durabil impune o experiență valoroasă pentru vizitatori, îmbunătățind în același timp calitatea vieții comunității gazdă, identitatea sa culturală, reducerea sărăciei, și protejarea mediului;

- continuitate, turismul durabil asigură exploatarea optimă, continuitatea resurselor naturale pe care se bazează și păstrarea culturii comunității gazdă, cu experiențe satisfăcătoare pentru vizitatori;

- echilibru, turismul durabil asigură un echilibru între nevoile industriei turistice, ale partizanilor mediului și comunității locale, cu beneficii economico-sociale, distribuite corect, tuturor actorilor implicați.

Turismul durabil acoperă toate formele și activitățile din industria ospitalității, incluzând turismul convențional de masă, turismul cultural, montan, de litoral, balnear, de afaceri, rural etc.

Dezvoltarea durabilă în turism este o necesitate, iar legătura între turism și mediu este mult mai puternică decât în cazul altor industrii. De multe ori turismul a creat efecte economice, sociale sau ecologice negative, iar contracararea acestora nu se poate realiza decât printr-un management profesional, care să atragă în procesul decizional toți factorii implicați în dezvoltarea turismului.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Cercetarea efectuată ne-a permis să ajungem la o serie de concluzii și să propunem unele recomandări.

1. Astfel o primă concluzie este că turismul este una din ramurile economice care au cunoscut cea mai rapidă expansiune în ultimele decenii. Beneficiile economice ale industriei turistice sunt multiple. Industria turistică generează un număr semnificativ de locuri de muncă, iar investițiile în acest domeniu au o durată de amortizare relativ scurtă. Economia locală, în ansamblu, beneficiază ca urmare a dezvoltării infrastructurii și turismului. Turiștii creează o cerere suplimentară de servicii și bunuri de consum, stimulând astfel sectorul terțiar al economiei, serviciile, comerțul și industriile artizanale. În același timp, localitățile turistice tind să aibă o infrastructură edilitară și de servicii mai dezvoltate. Sectorul transporturilor și sectorul imobiliar sunt alte două ramuri importante ce au de câștigat prin dezvoltarea turismului.

2. Turismul este un fenomen economico-social specific civilizației moderne, puternic ancorat în viața societății și, ca atare, influențat de evoluția ei. Adresându-se unor segmente sociale largi și răspunzând pe deplin nevoilor acestora, turismul se detașează printr-un înalt dinamism, atât la nivel național cât și internațional. Prin caracterul său de masă și prin conținutul complex, turismul antrenează un vast potențial material și uman, cu implicații importante asupra evoluției economiei și societății, asupra relațiilor interumane naționale și internaționale.

3. Dezvoltarea turismului din România, obiectivul Master Plan-ului este de a identifica punctele slabe din industria turistică din România și de a trasa direcțiile strategice privind modul în care aceasta poate fi restructurată și în care pot fi asigurate resursele necesare, precum și modul în care poate fi regenerată pentru a putea concura în mod eficient pe piața mondială. Planul tratează deficiențele fundamentale ale dezvoltării urbane de slabă calitate și neintegrate fizic; coordonarea ineficientă și managementul asigurat de sectorul public; procedurile depășite de pregătire a

resurselor umane; lipsa de baze statistice solide pentru analiză, dezvoltare planificată și pentru marketing; un mod învechit de abordare a marketingului destinațiilor. Toate aceste aspecte trebuie abordate dacă se dorește ca acest sector să aibă o bază solidă pe care să se dezvolte și să promoveze.

4. La nivel național, turismul reprezintă unul dintre sectoarele prioritare care, prin resursele pe care le antrenează și prin interconexiunile cu celelalte ramuri ale economiei naționale, constituie un factor important pentru progresul țării. Între țările din centrul și estul Europei, România este considerată ca având cele mai bogate și variate resurse turistice naturale și antropice, care-i conferă o mare disponibilitate pentru turism.

5. Turismul este receptiv la transformările lumii contemporane. Introducerea automatizării, folosirea ciberneticii și a informaticii în diverse sectoare economice, industrializarea agriculturii, modernizarea mijloacelor de transport, duce la evoluția turismului, acesta integrându-se în procesul general de dezvoltare.

6. În opinia noastră România are un potențial enorm care o poate transforma într-o destinație pentru tot timpul anului dacă vor fi înțelese și maximizate toate oportunitățile existente. Complexitatea potențialului turistic românesc și gradul său de atractivitate sunt în strânsă corelație cu particularitățile reliefului și climei, precum și cu istoria formării și dezvoltării poporului nostru. Drept urmare, promovarea unui turism competitiv cu țările care au un turism dezvoltat devine o necesitate stringentă pentru toți factorii de răspundere din turismul românesc.

7. În dezvoltarea durabilă la nivel național și regional, turismului îi revine un rol esențial contribuind cu o pondere ridicată la relansarea și redresarea economică. Dezvoltarea produsului turistic de la valorile consacrate la cele corespunzătoare standardelor și preferințelor turiștilor străini presupune inițierea și promovarea unor acțiuni care să includă, pe de o parte, derularea proceselor de educare și formare a unei mentalități adecvate actualului tip de dezvoltare, iar pe de altă parte, accentuarea dezvoltării durabile în regiunile de recepție turistică.

8. Globalizarea și eforturile de integrare economică la nivel mondial și regional constituie, în prezent, caracteristici majore ale economiei mondiale. Integrarea economică și globalizarea sunt, în acest context, procese economice fundamentale, care se completează reciproc.

9. Turismul nu reprezintă o excepție atunci când vorbim de globalizare: marile lanțuri hoteliere multinaționale și teleoperatorii utilizează resursele și destinațiile din țările în curs de dezvoltare ca bază pentru produsele turistice oferite. Globalizarea reprezintă un proces asociat creșterii numărului companiilor și corporațiilor internaționale de mari dimensiuni, care controlează din țara-gazdă, în forme variate, dezvoltarea economică și productivitatea internațională, creând cu costuri scăzute produse și servicii prin utilizarea forței de muncă ieftină din țările în curs de dezvoltare.

10. Globalizarea este un sistem sau un fenomen complex, uneori ambivalent, chiar contradictoriu, care a fost privit și analizat în mod diferit de către cei ce și-au asumat acest risc sau această răspundere. Dincolo de aceste analize, globalizarea rămâne un fapt real, viu, cu care trebuie să ne confruntăm, independent de voința sau opțiunea noastră.

Investigațiile efectuate permit formularea următoarelor **recomandări**:

1. Cercetările efectuate ne demonstrează că guvernul trebuie să implementeze politici de creștere durabilă economică la nivel național în baza dezvoltării turismului și utilizarea celor mai noi informații și rezultate din cercetarea de mediu cu rol major în stabilirea coordonatelor dezvoltării durabile;

2. Realizarea unui studiu la nivel național pentru evaluarea și integrarea patrimoniului turistic din Republica Moldova și România în sistemul turistic european prin identificarea și introducerea regiunilor turistice la nivel național în circuitul turistic european, în special în zonele etnografice.

3. Atingerea nivelului mediu actual al UE în privința eficienței economice, sociale și de mediu în baza dezvoltării turismului durabil și infrastructurii turistice a transporturilor și realizarea unor progrese substanțiale în dezvoltarea infrastructurii de transport;

4. Decuplarea creșterii economice de degradarea mediului prin inversarea raportului dintre consumul de resurse și crearea de valoare adăugată și apropierea de indicii medii de performanță ai UE privind sustenabilitatea consumului și producției;

5. Atingerea unor parametri apropiați de nivelul mediu actual al stării de sănătate a populației și al calității serviciilor medicale din celelalte state membre ale UE; integrarea aspectelor de sănătate și demografice în toate politicile publice ale Republicii Moldova și României;

6. Considerăm oportun dezvoltarea turismului responsabil cu impact minim asupra mediului, generarea veniturilor, locurilor de muncă, conservarea ecosistemelor locale;

7. Dezvoltarea turismului prin implementarea mai multor componente cu efecte de stimulare și antrenare, atât a producției industriei turistice, cât și a altor ramuri de activitate din cadrul economiei, care participă direct sau indirect la procesul creșterii economice la nivel național și regional.

III. LISTA LUCRĂRILOR PUBLICATE

1. Savu Cosmina Silviana, Ecumenical Tourism. În revista: Analele ULIM, seria Economie, nr. 15, Chișinău 2014, p. 209-216, ISBN: 978-9975-9747-5-2, Categoria "C"
2. 1. Savu Cosmina, *Marketingul turistic din Judetul Bistrita Nasaud*, PROCEDIA OF ELER 2015. Latest innovations in economic research, education, languages and interdisciplinary studies, Editura AARDVARD GLOBAL PUBLISHING, SUA, 2015, ISBN: 978-1-4276-9640-3, pag. 441-443.
3. Savu Cosmina Silviana, Turismul – izvor de cultura nu doar resursa economica, Revista Studii Economice, Universitatea Libera Internațională din Moldova, Seria Economie, p.279-285 volumul I, Chișinău, 2012, Categoria "C"
4. Savu Cosmina Silviana, The Tourist Services Market in România, Analele Universității Ovidius- Constanța, p.1913 - 1916, vol. IX, Issue 1, 2011, Categoria B+,
5. Savu Cosmina, Turismul permanent in actualitate, Conference proceedings: Teacher's professional development. Education between reality and challenges, ISBN: 978-606-8270-68-5, p. 288- 294 Editura Didactica Militans, Casa Corpului Didactic Oradea, Oradea 2014
6. Savu Cosmina, Globalizarea - un fenomen cu implicații asupra turismului (Globalization – a phenomenon with implications for tourism), Revista de Management, Contabilitate si Informatica de Gestiune, Orizont 2020: o economie inteligenta pentru viitorul orașelor inteligente (Horizon 2020: a smart economy for a future smart cities), Nr. 2/2014, ISSN: 2344-3367, Editura Universitara, București, 2014, p. 242 - 248
7. Savu Cosmina Silviana, spre respiritualizarea omului contemporan, Fundația România de Măine, Vol I, p. 129-133 București 2011
8. 2. Savu Cosmina, *Turismul romanesc in dinamica turismului international*, volumul Acta Interdisciplinara, Internațional Conference *Challenges of Contemporary Society: Education, Values, Quality and Interdisciplinarity*, ISBN 978-162951503-8 de la Josh Jones Publisher, St Monica, SUA, 2014, pag. 426-428
9. 3. Savu Cosmina Silviana, Aventura integrării omului - posibil factor in turism - in circuitul economic, Revista Studii Economice, Universitatea Libera Internațională din Moldova, Seria Economie, p.219- 226, Anul VIII, Nr. 1, Chișinău, 2014, Categoria "C"

BIBLIOGRAFIE

1. Novelli M., *Niche Tourism contemporary issues, trends and cases*, Elsevier Butterworth-Heinemann, 2005, 264 p.
2. UNWTO, *Basic Documents*, Vol.1, Madrid, Spania, Mai 2013, ISBN: 978-92-844-1487-1, <http://dtxtq4w60xqpw.cloudfront.net/sites/all/files/docpdf/130718basicdocumentsenweb.pdf>, vizitat 08.04.2014
3. <http://www2.unwto.org/content/structure>
4. <https://ue.mae.ro/romania-news/2200>
5. Master planul pentru turismul național al României 2007-2026, http://www.mdlpl.ro/_documente/turism/studii_strategii/masterplan_partea1.pdf.
6. Master planul pentru turismul național al României 2007-2026, http://www.mdlpl.ro/_documente/turism/studii_strategii/masterplan_partea1.pdf <http://www.bnro.ro/Home.aspx>,

ADNOTARE

La teza de doctor în economie „Impactul proceselor de integrare europeană și globalizare asupra turismului”, Savu Cosmina Silvana. Specialitatea: 521.02 - economie mondială; Relații economice internaționale. Chișinău, 2014

Structura lucrării. Teza cuprinde introducerea, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 195 titluri, 130 pagini de text de bază, 14 tabele, 5 figuri, 3 formule. Rezultatele obținute sunt publicate în 9 lucrări științifice cu volumul total de 5,3 c.a.

Cuvinte cheie: turism tradițional, turism montan, turism intern, turism internațional, turism sezonier, turism de agrement, turism de tratament, turism de odihnă, turism sportiv, turism științific, turism de cumpărături, turism social, turism rural, agroturism

Domeniul de cercetare: Relațiile economice internaționale. Aspectele teoretice, metodologice și aplicative dezvăluite în teză vizează abordările și viziunile privind impactul proceselor de integrare europeană și globalizare asupra turismului la nivel național și internațional.

Scopul și obiectivele tezei: Îl constituie identificarea impactului procesului de globalizare și integrare europeană asupra turismului, abordarea conceptului dezvoltării turismului concomitent cu protecția mediului, creșterea calitatii serviciilor, dar și dezvoltarea durabilă a economiei naționale în contextul globalizării și integrării europene.

Noutatea științifică a tezei cuprinde următoarele elemente: Au fost dezvoltate bazele teoretice și metodologice ale impactului procesului de globalizare și integrare europeană asupra turismului; a fost determinată dintr-o perspectivă multilaterală sinteza problemelor teoretice și premisele istorice ale turismului; a fost abordat conceptual turismul ca fenomen economico-social; au fost concepute elementele definitorii a dezvoltării turismului durabil în condițiile integrării europene și globalizării; a fost determinat rolul și know-how-ul turismului rural în promovarea turismului național și internațional; a fost analizat impactul dezvoltării turismului asupra dezvoltării durabile a economiei naționale; au fost aplicați, pe bază de calcule, indicatori de măsurare a aportului turismului la dezvoltarea durabilă a economiei naționale care au demonstrat impactul integrării Europene, asupra dezvoltării turismului la nivel național.

Problema științifică importantă soluționată constă în elaborarea cadrului conceptual al dezvoltării turismului în condițiile integrării europene și globalizării bazate pe implementarea tehnologiilor avansate, identificarea unor instrumente de măsurare a aportului turismului la dezvoltarea durabilă a economiei naționale. Impactul proceselor de integrare europeană și globalizare asupra dezvoltării turismului la nivel național.

Semnificația teoretică și valoarea aplicativă a tezei. Înțelegerea modului în care patrimoniul turistic actual al României se poate dezvolta și moderniza prin activitățile de valorificare și promovare a zonelor turistice în contextul adoptării principiilor de dezvoltare durabilă și a globalizării serviciilor turistice, reprezintă un element important în rezolvarea acestor probleme, abordarea și studierea aprofundată a acestora permițând identificarea de soluții viabile pentru creșterea gradului de valorificare a potențialului turismului românesc.

Implementarea și aprobarea rezultatelor științifice: Concluziile și recomandările precum și numeroase idei principale componente ale tezei au fost prezentate la simpozioane, conferințe cu participare națională sau internațională. Rezultatele cercetării cu caracter aplicativ au fost prezentate pentru implementarea ideilor de bază elaborate în teză la ANTREC, FPTR, CEDES Cercetare-Dezvoltare, RezEx.

ANNOTATION

The PhD thesis in economics "Impact of European integration and globalization processes on tourism," Savu Cosmina Silvana. Specialty: 521.02-World economy relations; International economic relations. Chisinau, 2014

Structure. The thesis contains an introduction, three chapters, conclusions and recommendations, bibliography of 195 titles, 130 pages of main text, 14 tables, 5 figures, and 3 formulas. The results are published in 9 scientific papers total volume of 5.8 sheets of author.

Keywords: traditional tourism, mountain tourism, domestic tourism, international tourism, tourism seasonal tourism, leisure and tourism treatment, rest tourism, sport tourism, scientific tourism, shopping, social tourism, rural tourism, agro tourism.

The domain of study: International economic relations. The theoretical, methodological aspects and practical disclosed in the thesis aims approaches and views on the impact of European integration and globalization processes on national and international tourism.

The purpose and objectives of the thesis: is to identify the impact of globalization and European integration on tourism, approach tourism development concept simultaneous with environmental protection, increasing service quality, and sustainable development of the national economy in the context of globalization and European integration.

The scientific novelty of the thesis includes the following elements: Was developed the theoretical and methodological basis of the impact of globalization and European integration on tourism; it was determined from the multilateral perspective of the synthesis of theoretical problems and historical premises of tourism; it was approached conceptual about tourism as economic and social phenomenon; were designed defining elements of sustainable tourism development in terms of European integration and globalization; it was determined role and know-how of rural tourism in national and international tourism promotion; it has analyzed the impact of tourism development on the sustainable development of the national economy; were applied, based on calculations, measures of the contribution of tourism to sustainable development of the national economy that showed the impact of European integration and globalization on the development of tourism at national level.

Important scientific problem solved: Scientific problem solved is to develop the conceptual framework of tourism development in terms of European integration and globalization based on the implementation of advanced technologies, the identification of tools for measuring the contribution of tourism to sustainable development of the national economy. The impact of European integration and globalization processes on the development of national tourism.

Theoretical and practical value of the thesis. Understanding how current Romanian heritage tourism an develop and modernize the activities of recovery and promoting tourist areas in adopting the principles of sustainable development and globalization of tourism services is an important element in resolving these issues, approach and thorough study enabling them to identify viable solutions for growth degree of exploit the potential of Romanian tourism.

Value of the work: A work shall be deducted from the possibility of using the findings of the thesis and main positions to identify objective factors of application of the system of indicators of economic efficiency in tourism at national, regional and international level, international cooperation and European integration in a globalized world.

The implementation of scientific results: Conclusions and recommendations as well as many parts of the thesis main ideas were presented at symposia, national or international conference participation. Applicative research results were presented to implement the basic ideas developed in the thesis to ANTREC, FPTR, CEDES Cercetare-Dezvoltare, RezEx.

АННОТАЦИЯ

на диссертацию по теме „Влияние процессов европейской интеграции и глобализации на туризм”, Саву Козмина Сильвана. Специальность: 521.02 – Мировая экономика; Международные экономические отношения. Кишинэу, 2014

Структура работы: введение, три главы, общие выводы и рекомендации, библиография из 195 источников, 130 страниц основного текста, 14 таблиц, 5 рисунков, 3 формулы, 4 приложения. Результаты исследования опубликованы в 9 научных работах, общим объемом 5,8 печатных листов.

Ключевые слова: традиционный туризм, горный туризм, внутренний туризм, международный туризм, сезонный туризм, развлекательный туризм, оздоровительный туризм, рекреационный туризм, спортивный туризм, научный туризм, шопинг-туризм, социальный туризм, сельский туризм, агротуризм.

Область исследования: Международные экономические отношения. Теоретические, методологические и прикладные аспекты, рассмотренные в работе, связаны с различными подходами и взглядами на влияние процессов европейской интеграции и глобализации на туризм на национальном и международном уровне.

Цель и задачи работы: Цель исследования заключается в изучении влияния процессов европейской интеграции и глобализации на туризм, рассмотрение концепции развития туризма с одновременной охраной окружающей среды, улучшение качества предоставляемых услуг, а также устойчивое развитие национальной экономики в контексте глобализации и европейской интеграции.

Научная новизна диссертации состоит из следующих элементов: Были разработаны теоретические и методологические основы влияния глобализации и европейской интеграции на развитие туризма; из многостороннего перспективного синтеза были определены теоретические проблемы и исторические предпосылки туризма; определена концепция туризма как экономическое и социальное явление; были разработаны, определяющие элементы устойчивого развития туризма в условиях европейской интеграции и глобализации; была определена роль ноу-хау сельского туризма в развитии национального и международного туризма; было проанализировано влияние развития туризма на устойчивое развитие национальной экономики; были применены на основе расчетов, меры вклада туризма в устойчивое развитие национальной экономики, которые показали влияние европейской интеграции и глобализации на развитие туризма на национальном уровне.

Решение научной проблемы заключается в разработке концептуальных основ развития туризма в условиях европейской интеграции и глобализации на основе внедрения передовых технологий, выявление инструментов для измерения вклада туризма в устойчивое развитие национальной экономики. Раскрыто влияние европейских процессов интеграции и глобализации на развитие национального туризма.

Теоретическое значение и практическая ценность работы: Понимание способов развития и модернизации румынского туристического наследия посредством освоения и продвижения туристических зон, в контексте принципов устойчивого развития и глобализации туристических услуг, является важным элементом в решении этих вопросов, разносторонний подход и тщательное изучение этих элементов позволит выявить жизнеспособные решения для повышения степени освоения румынского туристического потенциала.

Внедрение и апробация научных результатов: Выводы и рекомендации, а также многочисленные идеи данной работы были представлены на национальных и международных симпозиумах, конференциях. Результаты исследования прикладного характера были представлены для внедрения на ANTREC, FPTR, CEDES Cercetare-Dezvoltare, RezEx.

SAVU COSMINA SILVIANA

**IMPACTUL PROCESELOR DE INTEGRARE EUROPEANĂ ȘI
GLOBALIZARE ASUPRA TURISMULUI**

**Specialitatea 521.02
ECONOMIE MONDIALĂ; RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE**

Autoreferatul tezei de doctor în economie

Aprobat spre tipar:

Hârtie ofset. Tipar ofset.

Coli de tipar: 1,5

Format hârtie 60x84 1/16

Tiraj 50ex.

Comanda nr.

SRL "PRINT-CARO"
Str. Mircești 22/2, tel. 022-93-16-53